

בס"ד. משיחת* יום ב' פ' לך לך, ג' מרחשון, ה'תשכ"א.

— לעסקני ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, בחדרו הק' —

א. יעקב אבינו נקרא "בחור שבאבות"². אחת השלימויות של יעקב אבינו לגבי האבות אברהם ויצחק היא: "אברהם — יצא ממנו ישמעאל" ו"יצחק — יצא ממנו עשו"³, כלומר, שמדריגות הקדושה שלהם לא הגיעו לכל בניהם, אלא הי' גם "יצא ממנו", ישמעאל ועשו יצאו משייכותם לאברהם ויצחק⁴; ואילו בנוגע ליעקב — "מטתו שלימה"⁵, כל בניו היו שלמים, כי לכולם הגיעה קדושת יעקב אבינו.

[ואף שהתורה קוראת מעשה ראובן: "בלבל מצעו של אביו"⁶,

— כי אף ש"כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה"⁷, וכאן למטה לא עבר על חטא, אלא עשה זאת בשביל כיבוד אם, כמבואר בגמרא⁸, מ"מ, כיון שהתורה עצמה מביאה שיכולה להיות דעה כזו, "האומר", ש"ראובן חטא", הרי זה גופא מורה על חסרון מסויים במדריגתו הנעלית של ראובן, כמדובר כללות ענין זה בכמה מקומות, וגם בביאור בחסידות, החל מהבעש"ט⁹ —

אעפ"כ, גם ראובן קיבל את כל הענינים מיעקב אבינו, ואדרבה — עוד יותר מאחיו, "יתר שאת ויתר עז"¹⁰, ולכן גם "בשעת הקלקלה" נקרא בשם "בכור יעקב"⁹.

וכמבואר מהפירוש במאמר רז"ל¹⁰ "כבד את אביך"¹¹, לרבות אחיך

(7) ראה יבמות קכא, ב (עה"פ (תהלים נ, ג) וסביביו נשערה). נת' בקונטרס ומעין מט"ו. ולהעיר מתולדות יעקב יוסף סוף פרשתנו. ד"ה אם רוח המושל תרצה ובהקדמתו ע"ד אדמו"ר האמצעי והצ"צ (סה"מ קונטרסים ח"ב שנו, ב ואילך, ולאח"ז באג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שעט ואילך). (8) ויחי מט, ג.

(9) ראה פרש"י וישלח לה, כג (ע"פ ב"ר פפ"ב, יא). — והוא כדעת ר"א המודעי (ב"ר פצ"ח, ד).

(10) זח"ג פג, א. סה"מ צ להרמב"ם שורש ב. וראה כתובות קג, א.

(11) יתרו כ, יב.

(* פתיחת השיחה וסיומה — לא הגיע לדינו לע"ע (המור"ל).

(1) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדרפס בלקו"ש ח"ג ע' 787 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המור"ל.

(2) ב"ר פע"ו, א. וראה זח"א קיט, ב. קמז, ב. ועוד.

(3) ויק"ר פל"ו, ה. וראה ג"כ פסחים נו, א. ספרי ואתחנן ו, ד. האזינו לב, ט.

(4) ראה לקו"ת ואתחנן ה, א. שה"ש ט, ד. ובכ"מ.

(5) שבת נה, ב.

(6) שבת שם. הובא בפרש"י עה"ת וישלח

לה, כב.

הגדול" — שמ"את אביך" למדים שצריכים לכבד את האח הגדול, ונמצא, שכיבוד האח הגדול הוא ענין אחד עם כיבוד אב, כמ"ש מהרח"ו¹²: "רוחא קדמאה דשביק בה", בבן הבכור ניתנת רוח האב, וע"י כיבוד הבכור מכבדים גם את האב].

וזוהו ג"כ פירוש מאמר הגמרא¹³ "שופרי' דיעקב אבינו מעין שופרי' דאדם הראשון":

אדם הראשון כלל בתוכו את כל הנשמות, עד סוף כל הדורות, ולכן כל מעשיו נוגעים לכולם. וכאשר היתה לו ירידה ע"י חטא עץ הדעת, הנה בעת ובעונה אחת פעל הדבר ירידה בכל הנשמות שלאח"ז. ולכן היו צדיקים ש"מתו בעטיו (בעצתו) של נחש"¹⁴ — הם נסתלקו מהעולם רק מפני חטא עץ הדעת של אדם הראשון.

וכן יעקב — שהוא "מעין שופרי' דאדם הראשון" — כלל את כל הנשמות שלאח"ז¹⁵, ולכן כל המעשים הטובים שעשה (שהרי "מדה טובה מרובה ממדת פורעניות"¹⁶) היו נוגעים לא רק לעצמו, אלא לכל יוצאי חלציו — "מטתו שלימה".

ב. מזה מובן, שכל פרטי המאורעות שהתורה מספרת אודות יעקב אבינו,

— נוסף לכך שכל סיפורי התורה אינם ח"ו סיפורים של "ספר מעשיות" ("א' געשיכטע בוך"), אלא תורה היא מלשון הוראה¹⁷, ובפרט הסיפורים של "מעשה אבות", שהם "סימן (והוראה) לבנים"¹⁸ —

הנה פרטים אלו עצמם אירעו לכל נשמות ישראל כפי שהיו כלולים בנשמתו של יעקב אבינו, ובמילא הרי הם גם הוראת דרך ונתינת כח לנשמות לאחרי שנתגלו בירידת הנשמה למטה, במדה גדולה יותר מההוראה והסימן לבנים מ"מעשה אבות" דאברהם ויצחק.

ג. בפרשת ויצא מספרת התורה שיעקב הלך מארץ ישראל (באר שבע) לחרן, אל לבן, ושבתחילת הליכתו מארץ ישראל, מיד אירע "ויפגע

(16) יומא עו, א. וש"נ.

(17) זח"ג נג, ב.

(18) ראה ב"ר פ"מ, ו. אוה"ת ריש פרשתנו. וראה רמב"ן פרשתנו יב, ו: "וכל מה שאירע לאבות סימן לבנים" וראה שם, יו"ד.

(12) לקו"ת להאריז"ל פ' וירא (כח),

רע"א). שער המצוות ר"פ יתרו.

(13) ב"מ פד, א. ב"ב נח, א. זח"א לה, ב.

ובכ"מ.

(14) שבת שם. ב"ב יז, א.

(15) ראה תניא אגה"ק ס"ז. ובכ"מ.

במקום וגו' 199; ; לאח"ז מסופר אודות בואו אל לבן, שיעקב עבד אצלו עשרים שנה, ושהתחתן והעמיד את השבטים; חזרתו מחרן לארץ ישראל, ושבעת חזרתו פגעו בו "מלאכי אלקים" 200.

כאמור לעיל, כל הפרטים הם הוראה, וישנם אצל כל ישראל:

תפקידו של כאו"א מישראל הוא לצאת מ"ארץ ישראל", "אהלי שם ועבר" — לצאת מד' אמות של תורה, כדי שהלימוד יביא לידי מעשה — ללכת ל"חרון", "חרון אף של מקום בעולם" 21, כלומר, אל הלהט והחיות ("קאָך") של העולם, ושם להתעסק עם "לבן הארמי", ולהוציא ממנו את ניצוצות הקדושה הנמצאים אצלו, ודוקא שם יתקיים ביהודי זה "מטתו שלימה".

וכאשר מתנהגים כך — אזי ההליכה לחרון אינה ירידה אמיתית, אלא אדרבה — "ויפרוץ האיש מאד מאד" 22, זוכים להצלחה רבה הן בגשמיות והן ברוחניות, וכאשר שבים לאחרי כן לארץ ישראל, אזי — כסיום הכתוב — "ויפגעו בו מלאכי אלקים".

וכפי שמדייק בזהר 23, שכאשר יצא יעקב ללכת לחרון, קודם שעבד בחרן והוליד את השבטים — הנה אף שלמד הרבה תורה בבית עבר, נאמר בכתוב "ויפגע במקום", ה' עליו לבוא ולחפש את ה"מקום", גילוי אלקות, וגם אז הראו לו את הגילוי רק בחלום; אבל לאחר שכבר ה' בחרן ומילא שם את שליחותו, הוא עבד שם, התחתן ושב עם השבטים — אזי נאמר "ויפגעו בו מלאכי אלקים", ש"מלאכי אלקים", עם הקב"ה כביכול 24, ביקשו לפגוש בו (ואף שהמדרש 25 מפרש ש"מלאכי אלקים" היינו ששים ריבוא או ק"כ ריבוא מלאכים, מ"מ הזהר 23, פנימיות התורה, מגלה את פנימיות הענין — שהקב"ה עצמו נגלה אליו); ונוסף על זה, ה' גילוי זה לא בחלום אלא בהקיץ 26.

וכן הוא בכאו"א מישראל:

כל זמן שהוא בארץ ישראל, הוא מסוגר בעניני הקדושה הפרטיים שלו, ומתעסק עם עצמו בלבד — הנה ככל שתגדל מעלתו, אינו יכול

(23) ח"א קסה, א.

(24) ראה זח"ג רחצ, א.

(25) ב"ר ס"פ ויצא.

(26) ראה גם שיחת ד' מרחשון ס"ט ואילך

(לקמן ע' 187 ואילך).

(19) ויצא כח, יא.

(20) שם לב, ב.

(21) פרש"י ס"פ נח. וראה זח"א קמו, א.

(22) ויצא ל, מג. וראה לקו"ת ר"פ שלח.

תו"ח ד"ה וישלח יעקב ס"ד (קפב, ב).

להגיע למדריגה ולרוממות שמגיע אלי' ע"י הליכתו ל"חרן", לפעול בעולם, לקרב יהודים ולעשות יהודים.

ומיד כאשר יהודי יוצא מארץ ישראל כדי לפעול בעולם, עם יהודים נוספים, נותנים לו כח מלמעלה — שזהו "ויפגע במקום" — כדי שיוכל למלא את שליחותו. ולאחרי שממלא את שליחותו, אזי ממשיך ע"י עבודתו אור נעלה יותר — האתערותא דלעילא הנעלית²⁷ שבאה לאחרי האתערותא דלתתא — "ויפגעו בו מלאכי אלקים".

(27) ראה לקו"ת שה"ש כב, ב ואילך.